

*Samen werkt beter om
de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog
te behouden, te verbreden en de voortdurende relevantie van deze periode
als ijkpunt in de geschiedenis
aan de Overijsselse samenleving
te tonen, uit te dragen en te duiden
in Overijssel*

*Onderzoeken, bewaren,
tonen, vertellen,
beleven,
leren, beseffen,
herdenken en vieren*

Herinneringstoerisme in Overijssel.

januari 2018,

Herinneringstoerisme.

Herinneringstoerisme van de Tweede Wereldoorlog voor Overijssel biedt belangrijke economische, educatieve, morele en cultuurhistorische mogelijkheden. Om deze potentiële kracht tot zijn recht te laten komen is er werk aan de winkel en zijn er investeringen nodig.

Er is een groeiende belangstelling voor dit onderwerp. Het aanbod is echter versnipperd en voor een deel verouderd. De samenwerking en samenhang zijn ook vatbaar voor uitbreiding en verbetering. Voorgesteld wordt om te beginnen met versterking van deze samenhang en indien gewenst onze samenwerking te verbreden. Daartoe zullen de organisaties, instellingen en musea die zich richten op herinneringstoerisme benaderd worden om te komen tot een regiegroep.

Aldus willen we inspelen op de groeiende belangstelling en Overijssel goed op de kaart zetten. Meer toerisme leidt tot meer lokale en regionale toeristische bestedingen. Naast meer bestedingen is het herinneringstoerisme belangrijk voor het levend houden van dit onderdeel van onze geschiedenis.

Het voorstel is om het herinneringstoerisme langs drie lijnen te versterken:

1. Verbeteren van de samenwerking, de samenhang en de kwaliteit van de inhoud;

Reeds eerder heeft de provincie Overijssel het Historisch Centrum Overijssel gevraagd in de periode 2017-2020 de samenwerking tussen verschillende partijen op gebied van WO2 verder te versterken. Afgesproken is dat HCO de trekker van dat proces zal zijn. Daarbij valt o.a. te denken aan het activeren van Historische Verenigingen, een koepel van onderwijs instellingen etc.

Om de samenwerking, samenhang en de verbetering van de inhoudelijke kwaliteit te verbeteren is het nodig eerst de samenhang in kaart te brengen. Vervolgens te inventariseren wat de inhoud van het gebodene is en de kwaliteit ervan. Aansluitend kan de wenselijke samenwerking handen en voeten krijgen. Dit alles vraagt de nodige menskracht zo wel in voorbereiding als in uitvoering. Naast vele betrokken vrijwilligers zal er ook sprake moeten zijn van coördinatie en afstemming. Deze voorbereidende fase wordt geschat op 2 jaar. In een tijdsbestek moet worden aangetoond dat samenhang, samenwerking en inhoudelijke kwaliteit voor alle partijen meerwaarde heeft.

De Liberation Route vormt de verbinding tussen tal van historische plekken in Overijssel. Deze ook inventariseren en duiden en fysiek onderdeel maken van deze route.

2. Versterken van het aanbod;

HCO

HCO is voornemens het erfgoed uit WO2 tentoon te stellen middels wisselende thema exposities in het MemoryMuseum. De benodigde ruimte kan worden gevonden in de uitbreiding van het MemoryMuseum.

MemoryMuseum Nijverdal.

Voor Overijssel is het MemoryMuseum een belangrijke pijler van het herinneringstoerisme. Modernisering en uitbreiding van dit museum zijn urgent. Het huidige pand in Nijverdal is te klein voor de rollen van educatie en debat, maar ook voor exposities van HCO

Infocentrum Canadese Begraafplaats Holten

Het Infocentrum om te beseffen en te herdenken. Maar ook educatie kenmerkt zich in groeiende deelname doch is daarop ruimtelijk onvoldoende toegerust en vraagt uitbreiding daartoe. In samenhang met deze begraafplaats is er behoefte bij HCO aan de mogelijkheid van exposeren. Dit is mogelijk door multifunctioneel ruimtegebruik in combinatie met enige uitbreiding van het beoogde voor educatie.

RTV-oost.

Voor *het* lustrumjaar 2019-2020: 75 jaar vrijheid is de omroep RTV-oost van grote betekenis. Samen met RTV-oost kunnen audiovisuele of geschreven verhalen over oorlog en vrede worden verzameld die ook van duurzame betekenis kunnen zijn. Met een groot bereik naar duizenden mensen biedt het daarmee een belangrijke stimulans voor het herinneringstoerisme.

Ouderen krijgen de gelegenheid hun herinneringen door te geven.

Historische kringen krijgen gelegenheid het erfgoed te verzamelen, daartoe geïnspireerd door de ouderen

Jongeren krijgen de mogelijkheid om hun eigen verhaal te maken over de betekenis van de oorlog, maar vooral ook over de betekenis van vrijheid.

De Overijsselaren worden actief betrokken bij het lustrumjaar.

Als afgeleide van dat lustrumjaar draagt het ook bij aan bekendheid van hetgeen in Overijssel voorhanden is en derhalve ook aan herinneringstoerisme.

Onvoorzien.

Het is denkbaar dat als resultante van de beoogde samenwerking er behoeften zijn die realisatie vragen waarvoor middelen verlangd worden.

3. Vergroten van het publieksbereik.

Het bereiken van het publiek is essentieel voor herinneringstoerisme. Daartoe rekenen we fysiek bereik en belevingen bereik.

Routestructuren.

Routestructuren voor auto's en fietsers gerelateerd aan WO2 thema's dragen bij aan herinneringstoerisme. Gebruikmakend van bestaande wegen/paden kunnen deze voorzien worden van info en routing. Afstemming met verantwoordelijke overheden/organisaties ligt voor de hand.

Multimediale voorzieningen.

Het culturele erfgoed uit WO2 van HCO alsook de verwijzing ervan naar de huidige actualiteit

moet leiden tot een museaal “belevingscentrum”. Dat vraagt een vernieuwende manier om objectgerichte presentatie te combineren met beleving en digitale presentatie.

Kosten

soorten	bedragen	periode	toelichting	
projectcoördinator	100.000	2018,2019		
MemoryMuseum	300.000	2018,2019		
Infocentrum	125.000			
Multimediale voorzieningen HCO	200.000	2019		
Routestructuren	50.000	2020,2021		
Lustrumjaar 75 jaar vrijheid		2019,2020		
RTV oost		2019,2020		
Onvoorzien				
Totaal				

Simon, ik bel nog even naar Han van de Heuvel van de regio Twente voor kosten routestructuren.

Lustrumjaar vind ik lastig, evenals RTV

Dekking

draggers	bedragen	periode	toelichting	

soorten	bedragen	2018	2019	2020	
projectcoördinator	100.000	30.000	50.000	20.000	
MemoryMuseum	300.000	150.000	150.000		
Infocentrum	125.000	25.000	100.000		
Multimediale voorzieningen	200.000		150.000	50.000	

HCO					
Routestructuren	50.000	20.000	30.000		
Lustrumjaar 75 jaar vrijheid			20.000	10.000	
RTV oost					
Onvoorzien					
Totaal					

aan instellingen, organisaties gericht op herinneringstoerisme gevraagd hoe een dergelijk organisatie eruit moet zien. Er is brede steun voor het oprichten van een Stichting door de Radbouduniversiteit, Erfgoed Gelderland en Stichting Liberation Route Europe. Deze stichting wordt direct na besluit van u Staten opgericht.

Wij stellen u voor aan de stichting 'Versterking Herinnering WO2 Gelderland' een bijdrage van in totaal € 800.000, - verdeeld over de vier kalenderjaren 2016 tot en met 2019 beschikbaar te stellen. De Stichting bevordert de samenhang en de samenwerking tussen de instellingen en zorgt voor kwaliteitsbewaking. Daar waar mogelijk zoekt zij de aansluiting met het nationale WO2 platform, zodat er landelijk aansluiting komt.

2. Uitbouw Liberation Route Europe.

De Liberation Route vormt de verbinding tussen tal van historische plekken in Gelderland. Het vergroot de samenhang conceptueel als ook fysiek. Het verder ontwikkelen en moderniseren van deze route levert een verbetering van de toeristische infrastructuur op.

De Stichting Liberation Route Europe is deskundig op het snijvlak van historisch content, toerisme en marketing.

Wij stellen u voor om voor de verdere uitbouw/modernisering van de liberation route en de promotie en marketing daarvan een bijdrage van in totaal € 120.000, - verdeeld over de vier kalenderjaren 2016 – 2019, beschikbaar te stellen.

-Versterking van het aanbod:

3. Nationaal Bevrijdingsmuseum

Voor het cluster Nijmegen-Berg en Dal is het nationaal bevrijdingsmuseum een belangrijke pijler van het herinneringstoerisme. Modernisering en uitbreiding van dit museum zijn urgent. Het huidige pand in Groesbeek is technisch gezien aan zijn einde en de museale prestatie moet worden vernieuwd.

Wij stellen u voor:

- a. een bijdrage van € 300.000, - beschikbaar te stellen voor 2016 voor het vernieuwen van de presentatie-units van de vaste tentoonstelling van het museum. Deze presentatie-units vormen onderdeel van het nieuwbouwplan.
- b. het tweede onderdeel van het voorstel is om een bijdrage van in totaal € 1.700.000, - te reserveren voor de nieuwbouw van het museum. Op het moment dat de begroting voor de nieuwbouw rond is, leggen wij u de beschikbaarstelling voor. Naar verwachting is dit bij Begroting 2017.

4. Informatiecentrum Nijmegen; slag om de Waalbruggen – de Oversteek

Met de inrichting van een informatiecentrum bij de historische Waalbrug in Nijmegen wordt de toeristische infrastructuur van het cluster Nijmegen - Berg en Dal versterkt. Dit informatiecentrum vertelt niet alleen het verhaal van de slag om de Waalbruggen maar ook het grotere verhaal van operatie Market Garden en verwijst naar andere interessante gerelateerde locaties. Het draagt daarmee ook bij aan de onderlinge samenhang.

Wij stellen u voor om voor de inrichting van het informatiecentrum een bijdrage van € 300.000 - te reserveren voor 2017. Op het moment dat de begroting van dit project sluitend is, leggen wij de beschikbaarstelling voor aan de Staten.

Bij de John Frost brug komt ook een informatiepunt. De provincie draagt daaraan bij in het kader van de gebiedsopgave Arnhem-Nijmegen (PS2016-145-I). Dit vormt een belangrijk bijdrage aan de versterking van het herinneringstoerisme.

5. *Dropzone Ede*

Het gaat hierbij om het opzetten en inrichten van een locatie op de Ginkelse Heide in de vorm van het plaatsen van een Parachute landmark en landschappelijke markers waar verhalen kunnen worden beluisterd. Dit vergroot de toeristische aantrekkelijkheid van de Ginkelse Heide als onderdeel van de luchtlandingen in september 1944.

Wij stellen u voor om voor het de parachute landmark en landschappelijke markers een eenmalige bijdrage van € 100.000, - te reserveren. Op het moment dat de begroting van dit project sluitend is, leggen wij de beschikbaarstelling aan de Staten.

6. *Tentoonstelling Ego menselijk perspectief tijdens de slag om Arnhem.*

Voor het cluster Arnhem-Renkum is het Airborne museum Hartenstein een belangrijke pijler van het herinneringstoerisme. Het periodieke vernieuwen van tentoonstellingen is belangrijk om de belangstelling voor het museum te vergroten en draagt bij aan het versterken van het herinneringstoerisme. Het Airborne museum werkt aan een nieuwe tijdelijke tentoonstelling waarbij de mens en zijn persoonlijke perspectief centraal staan. Het accent verschuift hierdoor van de militaire operatie naar een breder en invoelbaar perspectief. Aan de hand van 44 verhalen, portretten en objecten wordt het verhaal verteld over menselijke daden in oorlogstijd.

Wij stellen u voor om voor deze tentoonstelling een eenmalige bijdrage van € 20.000, - beschikbaar te stellen in 2016.

-Vergroten publieksbereik

7. *Multimediaal project; verhalen van de oorlog verhalen van de vrijheid.*

Het bereiken van het publiek is essentieel voor herinneringstoerisme. Het multimediale project van Omroep Gelderland wordt gevuld met audiovisuele of geschreven verhalen over oorlog en vrede. De verhalen plaatst Omroep Gelderland op verschillende online platforms. Met een dagelijks bereik van honderdduizenden mensen, biedt het daarmee een belangrijke stimulans voor het herinneringstoerisme. Jongeren krijgen de mogelijkheid om hun eigen verhaal te maken over de betekenis van de oorlog, maar vooral ook over de betekenis van vrijheid. De inrichting van dit platform start in 2016 en loopt in ieder geval door tot 2020 als 75 jaar vrijheid wordt herdacht. De verhalen, die Omroep Gelderland in haar archief heeft, komen ook op dit platform beschikbaar.

Wij stellen u voor om voor dit multimediale project een bijdrage van in totaal € 500.000, - beschikbaar te stellen verdeeld over de kalender jaren 2016 tot en met 2020 en deze bijdrage te dekken uit de structurele middelen voor plandoel Toerisme en Recreatie, onder voorwaarde dat de Staten de structurele middelen jaarlijks bij de begroting vastgesteld.

8. *Een nieuwe vorm van herdenken; ereveld vol leven*

Herdenken vormt een belangrijk onderdeel van het gedachtengoed van de herinnering. Het Ereveld Vol Leven is een nieuwe manier van herdenken. Vanuit het principe van familieopstellingen worden jongeren direct betrokken bij de verhalen achter de personen die begraven liggen op het Ereveld. Het beeld wordt daarnaast nog versterkt door bij een deel van de graven een vertegenwoordiger neer te zetten. Zo krijgen de mensen die daar begraven zijn een gezicht. Door een landelijk uitgezonden tv-programma wordt hiermee een groot publiek bereikt. Dit project is tot stand gekomen in samenwerking met de Oorlogsgraven Stichting.

Wij stellen u voor om voor dit project een bijdrage van € 75.000, - beschikbaar te stellen voor 2016. Omdat dit project specifiek gericht is op de dodenherdenking op 4 mei vormen de kosten die zijn gemaakt vanaf 1 januari 2016 onderdeel van de provinciale bijdrage.

Een kansrijke ontwikkeling, die samenhangt met Ereveld Loenen, is het initiatief van de Stichting nationale veteranenbegraafplaats (dit is een stichting in oprichting) en de Oorlogsgravenstichting om te komen tot een veteranenbegraafplaats met informatiecentrum direct aansluitend aan het ereveld Loenen. Dit project staat beschreven in de Veteranennota 2015. Als het initiatief verder wordt uitgewerkt, past het ook uitstekend in het voornemen het herinneringstoerisme te versterken.

-Verkenner/kwartiermaker Diogenesbunker

. Op de Veluwe ligt de Diogenesbunker, een groot bunkercomplex. Deze bunker biedt veel kansen voor gebiedsontwikkeling, zeker als verbinding wordt gezocht met de vele interessante plekken in de directe omgeving van de bunker: Museum Vliegbasis Deelen, Fliegerhorst, het Krölller-Müller museum, Nationaal Park de Hoge Veluwe. Deze bunker heeft de potentie een grote trekpleister te worden dienen voor de toeristisch-recreatie ontwikkeling van de Veluwe. Door zijn omvang is het geen eenvoudige opgave om voor de Diogenesbunker een goede bestemming te vinden. Een verkenner/kwartiermaker gaat deze mogelijkheden in beeld brengen. Voor deze en andere opdrachten dient een opdrachtenbudget beschikbaar te worden gesteld. Voorstel is om een opdrachtenbudget beschikbaar te stellen van

€ 185.000,- verdeeld over de drie kalenderjaren 2016 tot en met 2018.

Extra middelen

Door bovenstaande projecten te subsidiëren, krijgt het herinneringstoerisme de impuls die het nodig heeft om te groeien. Omdat de nieuwbouw van het nationaal bevrijdingsmuseum om investering vraagt die het beschikbare budget voor het herinneringstoerisme overstijgt, stellen wij voor € 1 mln extra te reserveren uit de coalitiemiddelen 2015-2019 'investeringsopgave Economie', voor het versterken van het herinneringstoerisme. Met de beschikbare middelen uit het vorige coalitieakkoord en de structurele bijdrage van het Toerisme en Recreatie-budget draagt de provincie substantieel bij aan de uitvoering van de nota met ruim € 4 mln.

2 Aanleiding

De ervaringen rond het vrijheidsmuseum (PS2014-942) hebben geleerd dat alleen initiatieven, die kunnen rekenen op een breed draagvlak van het veld, kans van slagen hebben. Langs deze weg zijn we verder gegaan. Er zijn in 2015 twee werkconferenties door de provincie georganiseerd. Het veld heeft tijdens de tweede werkconferentie 'herinneringstoerisme' de noodzaak tot samenwerking erkend en de handen ineen geslagen. Uit hun midden is een regiegroep aangewezen die in samenwerking met het veld de nota 'versterking herinnering Gelderland 1940-1944/1945' heeft opgesteld. Deze nota is positief ontvangen en op 16 februari ter informatie in GS geweest en op 6 april ter informatie aan PS aangeboden. De belangrijkste conclusie van de nota is dat: *"Herinneringstoerisme van de Tweede Wereldoorlog voor Gelderland belangrijke economische, educatieve, morele en cultuurhistorische mogelijkheden biedt. Om deze potentiële kracht volledig tot zijn recht te laten komen zijn investeringen nodig in een innovatieve en duurzame structuur, waarbij versterking van aanbod, samenhang samenwerking en inhoudelijke kwaliteit voorop staan."*

In de nota wordt duidelijk gemaakt wat er nodig is om het herinneringstoerisme te versterken. Dat vormt voor ons college de basis voor dit voorstel.

3 Bestaand beleid c.q. kader

Coalitieakkoord Ruimte voor Gelderland 2015 – 2019

Toerisme en recreatie zijn belangrijke economische dragers voor Gelderland. Een bijzonder onderdeel daarin is het herinneringstoerisme, voorheen bevrijdings- herdenkingstoerisme. In het coalitieakkoord 2015-2019 wordt de waarde van het herinneringstoerisme erkend en is de ambitie geformuleerd om door goede samenwerking tussen gemeenten, universiteit, bedrijfsleven,

musea, onderwijs de potentie daarvan verder te ontwikkelen. Voorstel is om – naast de reeds gereserveerde middelen uit de voorjaarsnota 2014 – een bedrag van € 1,0 mln te reserveren uit de investeringsopgave Economie van het coalitieakkoord Ruimte voor Gelderland 2015-2019.

Coalitieakkoord 2011-2015 Uitdagend Gelderland

In de voorjaarsnota 2014 (PS2014-469) is door de Staten besloten de middelen die gereserveerd waren voor het vrijheidsmuseum uit de voormalige programma's 1:3 Cultuur & Erfgoed en 1:2 Economische ontwikkeling te reserveren voor de versterking van het herinneringstoerisme. Eindtermijn voor de besteding was de voorjaarsnota 2015. In de voorjaarsnota 2015 (PS2015-393) is dit verlengd tot de voorjaarsnota 2016. Het gaat om een totaal van 2,8 mln waarvan in de Begroting 2016 al € 200.000, - beschikbaar is gesteld voor het meerjarig subsidiëren van het evenement Bridge to Liberation (PS2015-616). Beschikbaar nu is nog € 2,6 mln.

4 Argumenten/afwegingen/risico's

Het college onderkent het belang van het herinneringstoerisme en wil met dit voorstel een bijdrage leveren aan de noodzakelijke investeringen om de potentiële kracht ten volle te benutten.

Er is veel enthousiasme voor aandacht voor vrijheid en herdenken in combinatie met herinneringstoerisme. Als belangrijkste co financier is er bestuurlijk overleg met het vfonds geweest. Het vfonds staat positief tegenover de samenwerking en heeft aangegeven een bijdrage van circa € 3 mln te willen leveren. Waarbij zij wel nadrukkelijk aangeven te hechten aan de betrokkenheid van gemeenten.

Nieuwbouw Nationaal Bevrijdingsmuseum. De financiering van de nieuwbouw van het Nationaal bevrijdingsmuseum te Groesbeek zijn met de bijdrage van het vfonds en de gemeente Berg en Dal nog niet sluitend. Het nieuwbouwplan vergt een investering van 6.5 mln

5 Financiële consequenties

De dekking van de middelen voor versterken herinneringstoerisme is als volgt opgebouwd:

Bron	Besluit	Bedrag
Voormalig 1.2 Economische ontwikkeling	Voorjaarsnota 2014 (PS2014-469)	€ 1.300.000
Voormalig 1.3 Cultuur & Erfgoed	Voorjaarsnota 2014 (PS2014-469)	€ 1.500.000
		€ 2.800.000
Bridge to Liberation 2016-2019	Begroting 2016 (PS2015-616)	€ -200.000
		€ 2.600.000
Coalitie-akkoord Ruimte voor Gelderland 2015-2019, investeringsopgave Economie	Voorliggend voorstel	€ 1.000.000
Bijdrage uit structurele middelen Toerisme en Recreatie	Voorliggend voorstel	€ 500.000
Totaal		€ 4.100.000

De verdeling van de middelen over voornoemde projecten ziet er dan als volgt uit:

Nr	Subsidieontvanger	Subsidieproject	Beschikbaarstellen / Reserveren	Bedrag 2016	Bedrag 2017	Bedrag 2018	Bedrag 2019	Bedrag 2020	Totaal
1	Stichting Versterking Herinnering WO2 Gelderland	Gelders Coördinatiepunt	Beschikbaarstellen	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000		€ 800.000
2	Stichting Liberation Route Europe	Uitbouw Liberation Route Europe	Beschikbaarstellen	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000		€ 120.000
Totaal Verbeteren van de samenwerking, samenhang en inhoud				€ 230.000	€ 230.000	€ 230.000	€ 230.000	€ -	€ 920.000
3	Nationaal Bevrijdingsmuseum	Vernieuwing presentatie-units Nationaal Bevrijdingsmuseum te Groesbeek	Beschikbaarstellen	€ 300.000					€ 300.000
3	Nationaal Bevrijdingsmuseum	Nieuwbouw Nationaal Bevrijdingsmuseum te Groesbeek	Reserveren		€ 1.700.000				€ 1.700.000
4	Gemeente Nijmegen	Informatiecentrum Nijmegen; slag om de Waalbruggen – de Oversteek	Reserveren		€ 300.000				€ 300.000
5	Gemeente Ede	Dropzone Ede	Reserveren		€ 100.000				€ 100.000
6	Airborne Museum Hartenstein	Tentoonstelling Ego menselijk perspectief tijdens de slag om Arnhem	Beschikbaarstellen	€ 20.000					€ 20.000
Totaal Versterken van het aanbod				€ 320.000	€ 2.100.000	€ -	€ -	€ -	€ 2.420.000
7	Omroep Gelderland	Multimediaal project: Verhalen van de oorlog verhalen van de vrede	Beschikbaarstellen	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 500.000
8	Oorlogsgraven stichting	Ereveld vol leven	Beschikbaarstellen	€ 75.000					€ 75.000
9	Opdrachtenbudget	Diverse opdrachten	Beschikbaarstellen	€ 61.667	€ 61.667	€ 61.667			€ 185.000
Totaal Vergroten Publieksbereik				€ 236.667	€ 161.667	€ 161.667	€ 100.000	€ 100.000	€ 760.000
Totaal Beschikbaarstellen				€ 786.667	€ 391.667	€ 391.667	€ 330.000	€ 100.000	€ 2.000.000
Totaal Reserveren				€ -	€ 2.100.000	€ -	€ -	€ -	€ 2.100.000
Totaal Versterken herinneringstoerisme				€ 786.667	€ 2.491.667	€ 391.667	€ 330.000	€ 100.000	€ 4.100.000

6 Proces en evaluatie

Na definitieve instemming van de Staten informeert het college de partners dat zij een subsidieaanvraag kunnen indienen ter hoogte van de genoemde subsidiegrondslagen. Het college informeert gemeente Nijmegen, gemeente Ede en het Nationaal Bevrijdingsmuseum te Groesbeek dat PS middelen hebben gereserveerd voor hun project. Op het moment dat zij de begroting sluitend hebben, met inbegrip van de provinciale subsidie, zal het college de Staten voorstellen de gereserveerd middelen ter beschikking te stellen.

Arnhem, 17 mei 2016 - zaaknummer 2016-001601

Gedeputeerde Staten van Gelderland
C.G.A. Cornielje - Commissaris van de Koning
P.G.G. Hilhorst - secretaris

Bijlagen:

- Ontwerpbesluit
- Begrotingswijziging
- Notitie Naam notitie
- Tekst

kosten

Renovatie en uitbreiding			
financier	bedrag	% van totaal	toelichting
Aankoop museum	228.000		
-uitwendige renovatie, isolatie en dakherstel	150.000		
- aanpassingen bestaand deel	10.000		
Uitbreiding museum	1.200.000		
Schijngevel	70.000		
Zonnepanelen, warmtepompen en techn. installatie	70.000		
Projectleiding	25.000		
Onvoorzien	100.000		
totaal	1.853.000		
inrichting			
inrichtingskosten	40.000		
Overname onderdelen uit het museum	150.000		
multimediale voorzieningen	100.000		
Totaal	290.000		

Financiering

Renovatie en uitbreiding			
financier	bedrag	% van totaal	toelichting
Leader	80.000		
- provincie	300.000		
- gemeente, excl. 25% Leader	125.000		
Fondsen	1.000.000		
- V-fonds	50.000		
- cultuurfonds			

Eigen bijdrage - eigen geld - inzet vrijwilligers	100.000 125.000		
Bijdrage particulieren - als onderdeel bouw	73.000		
totaal	1.853.000		
<i>inrichting</i>			
Leader	20.000		
Overijsselse gemeenten	30.000		
Eigen bijdrage - Inzet vrijwilligers multimediale voorzieningen - Bijdrage particulieren	50.000 100.000		
Fondsen - vsb fonds - prins Bernard Cultuurfonds - Roolvinkfonds	50.000 5.000 35.000		
Totaal	290.000		

*Samen werkt beter om
de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog
te behouden, te verbreden en de voortdurende relevantie van deze periode
als ijkpunt in de geschiedenis
aan de Overijsselse samenleving
te tonen, uit te dragen en te duiden
in Overijssel*

*Onderzoeken, bewaren,
tonen, vertellen,
leren, beseffen,
herdenken en vieren*

lustrumjaar 2019-2020

75 jaar VRIJHEID Overijssel

januari 2018,

Lustrumjaar 2019-2020: 75 jaar vrijheid

In 2019 en 2020 viert Nederland 75 jaar bevrijding en vrijheid. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei organiseert tijdens het lustrumjaar naast 4 en 5 mei diverse extra projecten.

In het hele land wordt er al toegewerkt naar '75 jaar vrijheid'. Herinneren als opmaat naar het onvoltooide project dat de democratische rechtsstaat heet. Ook in Overijssel!

Vertellen van de geschiedenis van Overijssel 1940 - 1945 aan de hand van thema's provincie breed. Met een link naar de jongeren van het heden met de vragen:

- "Wat is je de vrijheid waard"
- "Welke rol neem je in? NSB-er, onderduiker, verzetsstrijder, grijze muis?"

Thema's

thema	datum		
1. Inzicht geven in opmars van Duitsers in Overijssel (mei 1940)	Mei 2019		
2. Bestuur in Overijssel tijdens WO2	juni		
3. NSB in Overijssel (met aandacht voor vakantieverblijf van Mussert in Holten)	sept		
4. Verzet in Overijssel (LO/LKP/Frits de Zwerfer enz)	oct		
5. Hongerwinter	nov		
6. Antisemitisme/Joden in Overijssel (streven om volledig namenoverzicht/digitale kaart van omgekomen Joden in Overijssel beschikbaar te stellen)	dec		
7. Kind zijn in oorlogstijd (Overijsselse voorbeelden uit WO2)	Jan 2020		
8. Inzicht geven in opmars Geallieerden (voorjaar 1945)	febr		
9. Bombardementen in Overijssel (o.a. in Enschede,	mrt		

Hengelo, Goor en Nijverdal)			
10. Aandacht voor andere vervolgte groepen in Overijssel (communisten, homoseksuelen, Jehova's Getuigen)	april		
11. Bevrijding Canadese begraafplaats	mei		

Opmerking [HvO1]:

4 sporen

✓ Informatie verzamelen

Hoe

Historische verenigingen, oudheidkamers gaan hun lokale informatie verzamelen, analyseren en categoriseren aan de hand van de genoemde thema's.

Al deze informatie wordt geplaatst in het digitale platform Mijn5stadMijnDorp. Gebeurtenissen, verhalen, onderduikadressen alles met ge-informatie in 1systeem.

✓ Presenteren

Hoe

- Presentatie te Nijverdal bij het Memory Museum.
- Presentatie in het bezoekerscentrum van de Canadese begraafplaats te Holten
- App met meerdere routes (v.b. onderduikadresroute, overvalroute ed.)
- Via het digitale platform Mijn5stadMijnDorp op internet voor iedereen.
- RTV-oost

Opmerking [HvO2]:

✓ Educatie

Hoe

- **Lespakket met lokale informatie beschikbaar op Mijn5stadMijnDorp.**
Dit lespakket voorziet in een bezoek aan het Memory Museum en de Canadese begraafplaats. Eerst klassikaal behandelen, daarna naar Nijverdal en Holten. Hier vinden debatten plaats over de genoemde thema's. Defensie staat open voor een rol in het educatieve programma met veteranen bij de debatten

✓ Debat

Hoe

- Wekelijks thematisch op locaties beschouwende wijs
- Maandelijks een debat n.a.v. het ingeleide thema

✓ RTV-oost

Hoe

75 jaar vrijheid, op weg naar 2020 wordt door RTV oost als project opgepakt. Het project werkt de komende jaar toe naar de viering van 75 jaar bevrijding in 2020. Dat doen we met een wekelijks televisiemagazine, een eigen [website](#) en pagina's op [Facebook](#), [Instagram](#), [YouTube](#) en [Twitter](#).

Aan de hand van de oorlogsgebeurtenissen uit die tijd, dagboeken en andere egodocumenten. De 'gewone' de Overijsselaar komt zelf aan het woord over zijn en haar dagelijks leven: over alledaagse dingen, over hoop en vrees, en de manier waarop mensen zich door de oorlogsjaren heen sloegen. Verdriet en vreugde lagen vaak akelig dicht bij elkaar.

U begrijpt dat we niet alleen willen vertellen. *75 jaar vrijheid, op weg naar 2020* biedt vooral een platform voor Uw verhalen en Uw herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog. Verhalen, foto's, film en dagboeken; het is allemaal welkom. Bied ze aan via onze social media of via de interactieve website www.75jaarvrijheidinoverijssel.nl

75 jaar vrijheid, op weg naar 2020: Vanaf mei iederedag om te zien op RTV OOST.
(ook online te bekijken via [www. www.rtvoost.nl](http://www.rtvoost.nl))

Het Bevrijdingsfestival Overijssel, HCO, Infocentrum Canadese Begraafplaats willen als samenwerkende partners initiatieven ontwikkelen om te komen tot een geslaagd lustrumjaar. Dit kan alleen in samenwerking met vele organisaties en in voorkomende gevallen met lokale overheden. Vele vrijwilligers zullen daarbij betrokken zijn.

Deels lopen deze activiteiten parallel met de activiteiten genoemd in "herinneringstoerisme".

Ook hier is sprake van behoefte aan ondersteuning door een coördinator en mogelijk middelen om e.e.a. te kunnen realiseren.

Gemeentebestuur Hellendoorn - Dag Jane,

Van: "Hans van Overbeeke" <hansvanoverbeeke@ziggo.nl>
Aan: J.Knol@Hellendoorn.nl
Datum: 6-2-2018 16:56
Onderwerp: Dag Jane,
Bijlagen: kosten dekking.docx; herinneringstoerisme.pdf; herinneringstoerisme in Overijssel.docx; lustrumjaar 2019-2020 75 jaar vrijheid.docx

Dag Jane,

Het gevraagde.

Met vriendelijke groet,

Hans van Overbeeke

*Lentzinckserve 6
7441 KE Nijverdal
[0548 610961](tel:0548610961)
[06 53226450](tel:0653226450)*